

իսու զգուշանու և աղքատութեան
թշուացուցիչ ճիրանեն խուսափիլ ։
Եւ ընդհակառակին քանի քանի աղքատ
և թշուառ ընտնիքներ իրենց
հաշուագիտութեամբ և անտեսպէտի-
տութեամբ հարստացած և նշանաւոր
գերգաստաններ եղած են, որոնք այ-
սօր արժանապէս և պատուաւոր կե-
նօք կապրին երջանկութեամբ ։

Ուստի յայտի կ'երեւի, որ թուա-
բանութիւնը կարեւոր է ամեն աստի-
ճանի երկնու անհատներու համար,
վասն զի եթէ մորդն կարեւորութիւնն
ունի թուաբանութեան իւր վաճա-
ռակիանուկն եւ առեւտրական գոր-
ծառնութիւններն ըստօրինի կարգադ-
րելու համար, ինն եւս պէտք ունի
անոր իրրեւ տան Տիկին, իւր տան
գործքը ըստ արժանացն անօրինելու
համար ։ Եւ ահա այս է պատճառը,
որ ամեն աել թուաբանութիւն ու-
սանելու մեծ եւանդ մը կայ, եւ նո-
րա կարեւորութիւնն զգալի եղած է
ամեն ։ զգաց մէջ, բայց ոչ հաւասա-
րապէս ։ Վեց կը փափաքիմք, որ այս
օգտաւէտ գիտութիւնն մեծ ջանքով
ուստին ոչ մի ցն Հայմանկունք, այլ
եւ Հայ աղիկոնք, վասն զի յայտնի
ճշմարտութիւն մի է, որ ընտանիք մը
չէ կ'սրազ հանգիստ ու երջանիք կետնք
վարել միանեւ որ նոյն ընտանեաց հայ-
րին ու մայոր հաշուագիէտ և անաե-
սպէտ չը լինին ։

Դաց յայցանէ թուաբանութիւնը
մարդց մասց վրայ եւս խիստ մեծ
տղթեցութիւն ունի ։ աս կը որէ մեր
միարը ու յիշուրութիւնը, կ'ուղղէ մեր
գողակորիներն ու խորհուրդներն և
կը խափանէ մեր ըբուրուհաւանութիւ-
նը, թուաբանութիւնը կ'ուսուցանէ
և կը պարտաւորէ զմել ամենայն ինչ
քննել, նորու խորը թափանցել, ճշ-
մարտութեան վերսհասու լինել, չը

խորութիւն, սուտ ու սխալ պատմու-
թեանց և իրազութեանց հաւատ չըն-
ծայել, ամեն հովիչ չը շարժիլ և ուղիղ
գատման տիրանալ, որ մարդց կատա-
րելութիւնն և արժանապատութեան
առաջն պայմանն ու կնիքն է ։ Եթէ
թուաբանութիւնը բնաւ օգուտ չ'ու-
նենար բաց ՚ի այս վերջին օգուտնե-
րէն, դարձեալ մարդիկ կը պարա-
ւորէին ամենայն հոգւով եւ խորին
մտադրութեամբ ուսանիլ զայն եւ
նորա մէջ քաջ հմասնալու համար
բնաւ չընք ու աշխատութիւն չը խո-
նայել ։

Խ. Ա. ՄԵԼԻՔԻ
Աշա. Ժամ. Վար.

ՄԻԱՅՈՒՄՆ ՍԻՐՈՅ ՄԱՐԴԿԱՌԻԹԵՍՆ ԲՆԴ ՍԻՐՈՅՆ ՀԱՅՐԵՆԵՍՑ

“Վերցնւր սիրաը, ասաց կիկե-
րոն, բարեկանութեան վրայ գրած ձառին
մէջ, արդեօք տարբերութիւն մը պի-
տի մնայ մարդց եւ անասունի մէջ,
ինչ կըսեմ, մարդց և բարի մէջո ։

Վենք բացերեւ որոշուած եմք մեծ
ընկերականութեան մէջ փոքրիկ խումբ
մը կազմելու, և ինչպէս ունիսք զգա-
ցումներ ալ, որք մեր ընտանեկան վա-
ռարանի շղջանակէն չեն անցնիր ։ Այս-
պէս, բաց ՚ի ընտանեկան և Հայք-
նասիրական զգացումներէ, ընդհա-
նուր մարդկութեան սէրը կը բավոն-
դուիէ այն ամեն զգացումներն, որք
կը լցեն զմել մեր նմանեաց հետ՝ նո-
ցա մարդկուցն ընութիւն ունենա-
լուն համար ։ Եթէ իմաստունին մէկը
ասպիջականելով նաւակրծեալ ծովո-
հէն մը զայն անոց և զգեցցց և այս
մոսին կշատմէուեցաւ ուրիշերէն ։

տառց . « Եշանայն մարդոցն չեր ոք հագ ապարի , այլ նոռու մէջ եղած մարդկու թեան ո . Դատաւորը պիտի սպառմէր այս աւագաղին , բայց մարդը կը պաշտ պանէր թշւառն : Ահա սէր մարդ կու թեան :

« Բավանդակ աշխարհ իմ հայրենիքս է , կ'առեր Անենեկան , ևս միայն աշխարհի մէկ անկեան համար ծնած չեմ ո . Վրիեն աւելի պարզ կը խօսի այս մասին . « Ինչո՞ւ համար կ'առեմք թէ ես Վթենացի եմ կամ Կարնթացի : Այս նոյն արժեքն ունի բնագետ թէ բաէլուք որ այս ոք երկրի այն փոքրիկ անիքանը կը վշրաբերի , ուր առաջին անդամ երեւեցաւ մարմնով : Ես աշխատազբաղացի եմ , եւ Հայր ունիմ ինձ զնոյն ինքն Աստուած ո : — Այս մեն բան զօր կը տեսնեմք , ասաց գարձեալ Անենեկան , երկինքն , երկիրը , Աստուած և աշխարհ , մի եւ եթամբողջութիւն կը կազմեն : Ո՞նք մեծ մարմնոյ անդամներն ենք : Վրդէն ըընութիւնը ամենքս ալ եղանցը բրաւ . սուղջելով զմեղ մի և նոյն զանգուածէ եւ մի եւ նոյն նալատակի համար : Վրեմի պէտք է միշտ ունենամք մեր սրաւերու մէջ եւ զրժանց փրայ , սա նախադառութիւնը . — Ես մարդ եմ , ուրեմն ինչ որ մարդկացին է ինձ համար օտարը չե :

Ես յ բնաւ արգելք չը լինիր , որ բարելից հոգւոյ մը մէջ ընդհանուր ընկերականութեան սիրոյն հետ գրուուի նաեւ սէր ընտանեկան և Հայրենեաց : Արակէս զի իրաւունք ունենամք մեծ մարդ լինելու ցանկանալ , պէտք է ջանամք նախապէս պատուաւոր մարդ լինելու : Վրդարեւներին առաքինութիւնից փառաւոր և համբաւաւոր չեն երեւցնէր զօր , բայց ներելի չե բնաւ առաքինութեան մեծութիւնն աշխարհոցին համբաւոց և

փռաւաց մէջ պրնել : Աստուած որ կը հանացէ թէ մեր սիրոն եւ թէ մեր կարողւթիւնը , ամեն բանի մէջ ող այնպիսի կարգ մը հաստատած է , որ մենք հետզհետէ փոքրէն առ մեծն յառաջանամք . մենք մեր բնաւանիքն սիրելով պէտք է ուստանիմք սիրել նաև ընդհանուր մարդկութիւնն : և եթէ կատարեմք մեր որոշեալ պարտաւորութիւններն , պէտք է համոզուած լինիմք որ այնու գարծակից կը լինիմք ափեղերաց զարմանալի կարգն պահելու : Ահա ասոր համար է , որ Աստուած շատ անգամ կը թաղլատրէ նոյն իսկ մեծամեծաց մարդկութեան ծառայել նախապէս իրենց հայրենեաց բարելաւութեան օգնելով , և արդէն այս իսկ բաւական ծանր բեռն մ'է , զոր մարդկան անջօր ձեռքերն դըմուարաւ կարող են վերցնել :

Ո՞վ կարող է տարակուսիլ որ ինքը կարող և պարտաւոր իսկ է օգտակար լինել բովանդակ մարդկութեան եւ նոյն իսկ ապագայ սերունդին , աշխատելով գիտութեանց , օգտակար գիւտերու և այն ամեն բանի համար , որ կրնաց մարդկութեան ծառայութիւնն մը մատուցանել , առանց հայրենիքն իւր մէկ անդամէն զրկիլու : Խնդիրն որ մեծատունք պարտաւոր են իրենց հարատութիւնն թշւառներն սփոփելու համար գործադրել , այսպէս ահա պէտք է իմանալ բարոյական հարդառութեանց համար , զօր Աստուած թէեւ անհաւասար բայց մտադրեալ նպատակն համեմատ բաշխած է ամենուն : Ոչ ոք իրաւունք չունի իւր տաղման ապարդիւն թողելու . վասն զի թէեւ Աստուած զայն մի առանձ ձին մարդց մէջ զրած է , այլ սակայն նորա միջոցաւ մարդկութեան պարգեւած է : Կուզեմք հասկացնել այսու , որ բնաւ պէտք չէ այս ինչ պարտ

քրի յետածգել միւսին համար . և եւ
թէ կամենայ ոք աշխարհի բարիք մը
լնել , պէտք է խւր հայրենեաց մէջէն
սկի զայն բաղմայնել ու տարածել :

Հայրենեաց բնէ տափաճան նուի
բական լինիլն իմանալու համար , պէտք
է միայն լիչել , որ ոչ ոք կարող չէ
իւր հայրենիքն թշնամանել առանց
ընդ նմին իւր ընտանիքն թշնամոծ լի
նելու . զի այս արգարեւ ընտանեկան
յարկ մ' է , որսիշետեւ սա է թէ որ
րոց և թէ գերեշման : Վետի կըսաա
նամք մենք այն առաջն կրթութիւնն ,
ուստի յառաջ կը գան մեր խիստ սի-
րելի զգացումներն , մեր խիստ հաս-
տառուն հաւանութիւններն և մեր
ամենէն աւելի անպարտելի սովորու-
թիւններն : Աթէ կ'ուզէ ոք կործա-
նել իւր հայրենասիրութեան նուիրա-
կան խորանն , պէտք է որ նա նախ ցը-
րուէ ընտանեկան վառարանին մէջ և
զաղ տնդամակիցներն , կամ լաւ եւս ,
պէտք է որ խորասուզի նա մարդկային
սրտի խորքն եւ խլէ այն տեղէն սիրոց
նախիին սկզբունքներն : Վմեն օր և ա-
մեն ժամանակ պէտք է լիշել , որ այս
սէրը պէտք չէ որ առանձնակի լինի ,
այլ որպէս զի նու մեր զգացմանց մէջ
ճշմարտապէս անուանի լինի , պէտք է
որ միշտ միացած գտնուի ընդ սիրոց
այն մէծ ընտանեաց , որոց անդամնե-
րն եմք մեք , այսինքն , ընդ սիրոց բո-
վնդակի մարդկութեան :

¶

ԵԱԽԱԼԻ · ԸԱՅՅ ԲԱՐԵՑՈՅՅՈՂ , ԴԵՊԵ ՄԻ

Ի 20.ՆԱԳ-ԳԱԼԻ

Զանագ-Գալէն գրուած նամա-
կէ մը հետեւեալը կը բաղենք :
Վ.յար ա(Յուլիս 18) ցորեկուան ժամ

6ին տաեները քաղաքիս մէծ և բուն
բերդին վասօդարանին դիմոցը հրդեհ
մի տեղի ունեցաւ , թէեւ չորս տուն
միայն այրեցաւ , սակայն քաղաքիս
համայն բնակիչը յուստհուսութեան
վերջին ծայրն հասած էին . վասն զի
մի կողմէն հովիս սաստիկ կը փշէր , միւս
կողմէն հրդեհ ելած փողոցը և այն քո-
վի փողոցները բոլորութիւն խիստ առ իրու
և միանդամայն հին ու տափառակաշըն
լինելուն անշուշտ բողոքն եւս սիրի
բռնկեին , այն անշուշտ քաղաքին կէ-
սը սկիսի այրէր , եթէ Վետարիսական
շոգենաւի նաւաստիները եւ նոյն խոկ
նաւապետը շաշխատէին և չօգնէին .
վասն զի մէկ աւրուած ջրհանէն զատ
բնաւ ջրհան ըս կար քաղաքիս մէջ .
ըլոր ալ Տաճկաց զօրքերն բնաւ եր-
բէք ըս սկիսի կարենային Վետարիսացի
նաւաստիներուննման զարմանալիք . քա-
ջութեամբ աշխատիլ և կրակը կիսել .
սոյա քաջութիւնը կամաց մած եղաւ
արդարնւ , որ Տաճիկ համայն սկը-
սան աղաղակել թէ՝ “ Վ . յառհետեւ
քրիստոնէից կամաց ըսենք , ըսենք ”
և այն . քանզի սոյն նաւաստիներն եր-
կու երեք հաս նոր տեսակ ջրէ աներ
բերին շոգենաւէն , որք ջրութ յոր-
դութեամբ կրակին վրայ կը հասեցնէ-
նին և շոգենաւին մէջ շորանակ սաս-
տիկ կրակիներու քալկենալու . վարդ լի-
նելով ամենեւին ջերմութէնէ կամ բո-
ցէ գոգգես չէին երկնչեր . մանաւանդ
նաւապետը ջրհանի մը խոզովակին մէկ
ծայրը ձեռքն առած , նոյն խոկ այրու-
տուններուն քովի տանիսին վրայ կէ-
ցած , խոզովակը մէկ մը հրդեհին վր-
աց կը բաներ և մէկ մ'ալ խկոյն գր-
խուն վրայ դարձնելով մինչեւ սովոր
բոլոր վրայի զգեստը կը թացցնէր որ
չարի , և այսպէս զարմանակի քաջու-
թեամբ բոցերաւ մէջ աներկիւղ կը
կենար : Վ երջապէս կրակը կսիսեցին